

ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԵՄ

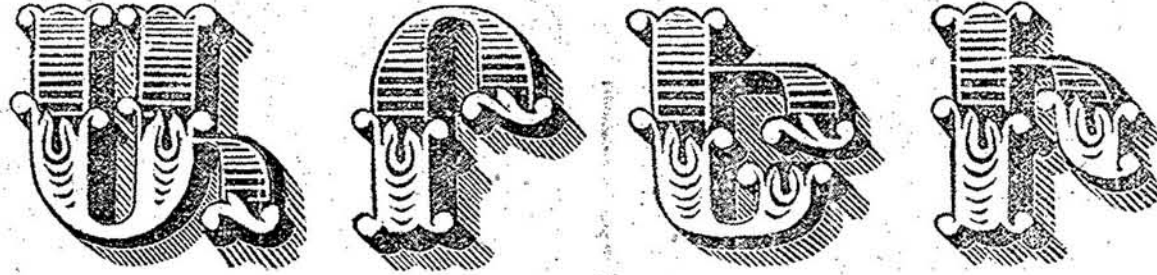
ՔԱՅՆԵՓԻՆ

Տարեկան վեցամսայ

ԵԳԻՊՏՈՍ . . . Ղ.Ո. 80	40
ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ ԶԲ. 20	10

ԵՄԵԼԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԶԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՏԵՐԵՆՈՒԹՅԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ ՍԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆ

ՀԸ ՇՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵԲ ԱՆԳԱՄ

ԽՐԱԳՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՆ ՏԵՐԵՆՈՒԹՅԱՆ

Տարա Ապու. Տարա, Թիւ 16

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐՈՒՆ

ՀԱՍՏԷ

Journal AREV

B. P. № 600

Alexandrie, EGYPT

ՀԱՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ ԶԵՆԱԳՐԱԳՐՈՒՄ ԶԵՆԱԳՐԱԳՐՈՒՄ

ՏԵՐԵՆՈՒԹՅԱՆ ԽՐԱԳՐԱԳՐՈՒՄ ԿԱԶՄԱՆ ԹԵԲԵԱՆ

ԾՈՎԱՅԵԱԼ ԱՂԵՏԻՆ ՀԱՆԴԻՊ

Աւերուած աննախնայ ժողովուրդի մըն է որ կ'անցնի մեր հայրենիքին վրայէն... Հայաստանը հուրի ու սուրի է մասնաւորապէս. եփրատի ու Տիգրիսի, Երասխի ու Ճորոխի ակաճակները շարունակաբար կ'արմարանան իրենց աննախնայ ժողովուրդին վրայէն... Մեր ժողովուրդը դարձաւ Արեւմտեան, Կարմիր, Մուշ, Բաղէշ, Տիգրիսի անկիւններ... Գուցէ և Վան, մոխրակոյտներ են հիմա. Հարիւր հազարաւոր սարսափահար փախչող տականքներու կարաւաններ, մեծ մասամբ բաղկացած կիներէ, ծերերէ, օրօր կ'աւանդուին իրենց ճակատներէն, իրենց աննախնայ ժողովուրդին վրայէն... Մեր ժողովուրդը հայաստանին, Հինգ հարիւր տարուան մեր երազները, ամբողջ սերունդներու փայփայած յոյսերը կարծես կը ցնդին յանկարծ՝ կենսանորոգ վաղորդային մը լուսաւորման. Հայտնիներ կը նաւարկեն կի կարծես՝ Ազատութեան նաւա. հանգիստին մուտքին առջև:

Ու մենք, արտասահմանի «Հայեր» տակաւին կ'ապրինք. կ'ապրինք անապական տարածքներ, զուարթ, անուշ կեանքով մը... Հայաստանի ամառային իրեր. հակադրութիւն՝ մենք ալ կը ցուցադրենք մեր սիրտերուն ամառայինները. հայրենիքի դահլիճներուն շնականութեանը հետ կը մըցնենք մեր սառնասիրտ աշուրականութիւնը և անկարելի անփութութիւնը. Աստուած իմ, ինչ կարծիք կ'ունենանք կերտուած են եղեր մեր սիրտերը, և ինչ անխորտակելի ժայռերու մէջ ամրափակուած՝ մեր խիղճերը...

Նւ աակայն մենք ինչ ենք առանց մեր Հայրենիքին, ինչ կը ներկայացնենք մենք առանց Հայաստանի Հայրենիքին. Առանց անուշ մենք գնդուներ ենք, կորսուած ազգի մը անփառանկ անհատներ. առանց անուշ մենք իրաւունք չունինք «Հայ» անունը կրելու. անուշ՝ Հայաստանի Հայրենիքն են մեր հայրենիքին աւանդապատկերները, պահպան հրեշտակները, անուշ մեր ներկայի պարծանքն ու մեր ապագայի փառքը:

Պիտի թողունք վերջապէս որ մեր այս անգին ազգակիցները անօթի, մերկ ու թշուառ, իրենց վերջին շունչը փչեն. պիտի թողունք որ կորսուել երթայ մեր փառապանծ նախնիներուն մեղի կտակած սուրբ աւանդը, անուշ մէջ դարձեալ անխորտակ մեղի փոխանցուած ժառանգութիւնը՝ Հայրենիքը. Ինչ պիտի ըսեն մեզի Ազգային և ինչ վճիռ պիտի արձակէ մեզի դէմ

Պատմութիւնը. Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար որ տաճկեան Հայաստանի մեր բարի, քրիստոնեայ, հայրենասէր եղբայրները՝ քան թէ կըրէին այս անուշ շարժարանները ազգի մը անունով որ իր մէջ կը համրէ մեղի պէս անարժաններ ու վատեր:

Վատեր ենք, այո՛, որ չենք զոհեր մեր հանգիստը, որ կը խնայենք մեր դրամը, որ կը փակենք մեր ականջները օգնութեան աղիւղորդ ազգակիցներուն. Հայ կամաւոր օգնութիւն կ'ուզէ. հայ փախչողները — հայ կ'ուզեն, զգեստ կ'ուզեն, դեղ կ'ուզեն. Մենք ինչ կ'ընենք. — Դեռ քերիս կ'ապաւնենք կործանող արցունք կը թափենք, և յիշեցով որ մեր սեղանի թափութիւններէն բան մը տուած ենք արդէն, մեր պարտականութիւնը լիովին կատարած կը նկատենք, ու կը նայինք մեր գործին... Ամօթալի տեսարան:

Մեր հարուստները մանաւանդ, որոնք մինչև հիմա անհունապէս քիչ տուին, հիմա ալ աչքտին անհունապէս մեծութեանը կ'ապաւնենին՝ հաշակելու համար որ անկարող են օրուան կարիքներուն հասնելու... Իրաւ, «հայ մեծափառ» թամբեր, ձեր գանձերը դատարկուեցան ինչ պիտի ընէիք դուք սակայն՝ եթէ աւազակները ձեր սիրտուն դաւակները չեւոր տարած ըլլային, եթէ ձեր կիները կամ աղիւղները աւելանալու ըլլային, եթէ ձեր սիրելիներէն մին ծանրապէս հիւանդ ըլլար և կամ ձեր սեփական կեանքը վտանգի մը սպառնալիքին տակ դուրս ելնէր. քանի՞ հազար ոսկի ծախսելու, կամ քանի՞ հազարներ փրկանք տալու պատրաստ պիտի գտնուէիք. Բայց հոս ձենէ, ձեր կնոջմէն, ձեր զակէն աւելին կայ, այո՛, աւելին, — մեր ամենուս էութիւնն իսկ՝ Հայաստանի Հայրենիքը, Հայ Հայրենիքը՝ առանց որու ոչ մէկերնիս գոյութիւն ունինք իբրեւ Հայ:

Հայ հարուստներ, դուք ալ դատարկութիւնը ուրիշ չէիք տար, երբ ամեն, դիւրադնի էր անիկա. հիմա ո՞ր էք: Մուշք մեր ազգասիրական աւանդութիւնները, ձեր ընկերական դրբին պարտադրութիւնները. մոռցա՞ք որ աղքատականութեան մէկ ստորագրելն ալ առատաձեռնութիւնն է. եթէ ձեր արեւնակիցներուն կողողողալի աղքատները, անուշ հոգեվարքի վայնասունները չեն աղղեր ձեր խղճին և չեն յուզեր ձեր սիրտը, գոնէ՛ յարգեցէ՛ք ձեր ընկերական դրբը, գոնէ՛ օտարներէն ամբլցէ՛ք

ու կատարեցէ՛ք ձեր պարտականութիւնը:

Ձե՛ք տեսներ ձեր շուրջը ամէն օր տեղի ունեցող առատաձեռն ժէպերը՝ ձեր օտար բաղդակիցներուն կողմէ. գոնէ անոնց առջև ջանացէ՛ք ձեր երեսը ձեր միջոցներով. Օրինակ առէ՛ք երուսաղէմէն, յոյներէն, հրեաներէն իսկ. Այս մեծ օրերուն արժանաւոր Հայեր ու մարդեր հանգիստացէ՛ք:

Իսկ եթէ անորակելի չտեսու թեմա մը շարունակէ՛ք ձեր դրամարկներուն պահպանի դերը լոկ կատարել, գիտցէ՛ք որ այսօրուան ձեր մեռած կարծած խիղճը պիտի արթնայ օր մը ձեր մէջ. ան պիտի տանի ինչ ու հայածէ՛ք ձեր ապագայ դժբաղդութիւններուն մէջ, ձեր երջանկութիւններուն մէջ իսկ, ձեր ամբողջ կեանքին մէջ. Ձեր անխղճութեան երեսէն սովաւլուկ մեռնող բնութիւնը. — Դեռ քերիս ու աւանդները հանապազ պիտի դաս խառնելու ձեր ջունքը. Ձեր կեանքը կայենի կեանքը պիտի ըլլայ, ու ձեր զաւակները աւանդները պիտի ըլլան ձեր անխղճութեան ձեր անարգ մեծաղին հետ անարգ անուն մը իրենց փոխանցած ըլլանուհ համար. Զգուշացէ՛ք, սթափեցէ՛ք, շարժեցէ՛ք:

Ահա՛ ձեր մէկ քանի անկեղծ, սրտաբաց խօսքեր որոնք իրենց մէջ ունենալով չեն պարունակեր, բայց որոնք սպառնալիք մը աւելի ծանր են՝ զգացումն ու պատիւնն բոլորովին չի մերկացած հարուստի մը համար. Լսեցէ՛ք զանոնք, եթէ չէ՛ք ուզեր որ ուրիշներ, իրենք խլեակներն իսկ երկրի Հայրենիքն, վաղը ուրիշ կերպ լսան ձեր ձեռքը:

Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ԶՈՅԴ ԳԵՂԱՄՆԵՐԸ

Երեսուսարդ էին երկուքն ալ, Մին՝ Գեղամ վանիկեանը, վանիկ՝ 26 տարեկան. միւսը՝ Գեղամ Գեղամ Գեղամեանը, Գեղամեանը՝ աւելի թաւալ, դեռ 22 տարեկանը չէր լրացած:

Վանիկեանը ծանցեց իբր 12 տարեկան երեխան ինչ աշակերտելու. Գեղամեանը ներկայ տարուայ յունուաւորէն, բայց տալիսէն նուազ ծանօթ չ'անց ինչ իր հոգեւորը:

Երկուքն ալ գրեթէ զուտ հայկական միջավայրի ծնունդ. Վան և Պարտիզակ, երկուքն ալ իրենց ծովային և ցամաքային դիւթիւ տեսարաններով, հմայող և պատմական յիշատակներով ներշնչող վան 3-4000 տարեկան ի վեր հայտնուեցան. կեանքի վաղեմի կեդրոնը. Պարտիզակ՝ քանի մը հարիւր տարեկան ի վեր 2000 տարուայ հայապահպանութեան նոր հայրենիք. երկուքն կեդրոններն տեղադրուեցան և ընդհանուր ազգային աւանդութիւններով հարուստ. մին իր ինքնիշխանութեան Սրբաւանքները և միւսը՝ Կերեսներով, ունեցած են իրենց դատարան և օրինակ. Վանը՝ Հայաստանի մէջ և Պարտիզակը՝ Երկրորդ ժողովրդային կէս դարէ ի վեր իրենց զարթոնքներով հանգիստացած են ներքինարար և տնտեսական ու գեղարուեստական զգացումներու

խառնարան վանի գեղատեսիլ Այդեան, և Մարմարայի դրախտ Պարտիզակը, երկուքն ալ պիտի ունենային ուրեմն իրենց կրթութեան սերունդները, իրենց խանդավառ դրժիւները և վերջապէս իրենց հրաշքեր երեսուսարդութիւնը. ուրեմն վանիկեան վանը պիտի խառնէր, իսկ Գեղամեան Պարտիզակը պիտի ցուցնէր:

Երկուքն ալ նկարագրները գրեթէ նոյն, երկուքն ալ կարծես իրարմ. լուրջ, հանգաւոր, տրամաբանող և միեւնոյն աւանդ խանդավառող ու խանդավառող. Հայրենիքի տուրք վճարել և ընկերային շարժումները երկուքն ալ սիրտները խոցած էին. ուստի երկուքն ալ շատ թաւալ հասակէ կը նուիրուէին յեղափոխական գործունէութեան, բայց իմաստակներ կամ անգիտակից խողովակներ չէին. վանիկեան վաղուց երեսուսարդութիւն մը բուրած էր իր շուրջը և ի Պարտիզակ խառնուէր «կայծ» ամսաթերթը, հետեւելով միանգամայն իրաւաբանական դպրոցի դասերուն՝ դուրս աւարտեց և դուրս կ'ուզէր տակաւին կատարելապէս իր Բարիքը, մասնաւոր դասերով ալ իր չորքերէն հայտնի խառնուէր:

Պարտիզակցին՝ զաւաթ էր ըր շուրջ տեսնող պատանիներու և երկուստեքներու մեղուանող մը, և ի յոյս կ'ընծայէր խորատակ «Միջուկ» շաբաթաթերթով. երկուքն ալ ցերեկ և դիւրեկ կ'անուանէ իրենց գրական, լրատվական և ընկերակցական աշխատութիւններով, ուսանելով, քարոզելով, ներշնչելով և կազմակերպելով միանգամայն վանիկեանը՝ տարիքին բերմամբ աւելի առնալով և անապատ ու ընկերային իմաստասիրութեան խորհրդներու մէջ մը խորհուած՝ կը խօսէր մեղմ իր անուշ ինքնակերպական աշխատութիւններով, ինչ որ իր շուրջը խառնուէր:

Ինչ որ իր շուրջը խառնուէր, համակ հողի իր երկուստեքները Մին՝ յաճախ մոխրի ներքև ծածկուած կայծ, որ իր երկուստեքներէն մէջ միշտ կը բուրքէր ոսկային, և միւսը՝ ծաղիկներու հողին հաւաքող և ամբարող մեղու. մին՝ հէք մէկուն միմէն, կայծի մը նման ուրիշները բոցալաւով յետոյ, իր մեծ արարչական Փարամաշի կողքին կ'առնէր վրայ պիտի մարէր, թողնուէր սակայն իր կտուր իր «կայծ» թերթի անշնչ ճառապայծառութեամբ. միւսը՝ անողոր հիւանդութիւնէն մը ընտելած, թեւաթափ մեղուի մը անողորութեամբ պիտի գար հեռաւորապէս պատասխարուելու Ներքին աւանդ վրայ, զաւրջ ծոցին մէջ իր հայրազգիով սրբազան հօրեղբորը՝ որու ստուգելով զրկեց մէջ իբր տանն ամբար մը պէս հարկելով հարկելով և իր լոյս ու զաւրջութիւնը իր շուրջը ճառապայծառութեամբ, պիտի սպաւէր ու մարէր հողի ուրեմն, թողնուէր սակայն իր կտուր ու իր «կայծ» մը, ալ մեղուի գործունէութիւն մը և մեղրահամ գրականութիւն մը:

Հանգիստ ձեր ոսկերաց, զոյգ Գեղամեան, պաշտամի յարգանք ձեր խնկելի յիշատակներ, թէ՛ Գեղ. դուք, համառուն զոյգ մարդեր խոցալիւսները, ստուգելութեան հորիզոնին վրայ, բայց ձեր «կայծ» ու «Միջուկ» մը ձեր հողին, ցերեկ հողին, մարտիրոս ազգի մը խոցալները պիտի ցուցնէ՛ք ընդմիջում անմահ:

Վաղակի՛ք Հ. ԵՐԱՄՆԱՆ
27 Օգոս. 915
Գամիլի:

ՊՈԼՍՈՑ ԴՈՒՆԵՐՈՒՆ ԱՌԶԵԻ

ՄՈՒՏՈՒՄ ՄԷՋ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՄԷ

Յուդեանայից հաւարկութեան մը վերադառնալով և խօսեցած՝ օր մը առաջուան թիպանթաթիւնէն՝ Մուսա Ռախ, ոչ թէ զուարճութեան փնտրանքով համար որ դրոյութիւն չունի՝ այլ քիչ մը քաղելով թմրաթափելու համար դիւրեկներ և միեւնոյն աստեղ Սէտիւլ-Պարի վրայ մէկ քանի շուրջը հաւաքուելու համար՝ զօրաց բանակեցողներուն մէջէն ուր զինախուժ բերու անկողնի երթելով մը կայ:

Կը պտտէ իմ պաշտօնսէն՝ իմ և բարեկամ չ. . . Կ'ըստ, «Վաղակիք» սրբալիւս քրոնիկագիրը, որ ծովային քաղաք մը եղած է հիմա և որ քիչ առաջ մազապուր աղաւթն էր մահուանէ, — ուսմը մը իր խղիւղ ներս մտած, կ'անկարատիք քանդած և հանդիմանալով բռնկուցած էր՝ ստանց բարեբաղտաբար իրեն դպելու — երբ մեր կտուրը իր տարած այն խղիւղ պատմութեան

նրեան մէկուն առաջ, — Կ'առաջանայ իր ծախսէն բաղնիքներով և կաթ, վառուղ և անկիւն ամենքն ալ խիստ բարձր գինով, լսեցինք տաճկերէն խօսակցութիւն մը վանաորդին և անհիշեցիկ սպայի մը միջև:

Հետագրքերուց, և վարուելով զէնքերը պարտեցան այն մտեւութեամբ որ այսօր թոյլ կուտայ պատերազմի բոլոր կէտերուն վրայ իրարու մօտեցալ և խօսելու, բարեկամ չ. . . յանկարծակի կը հարցնէ հարիւրապետին թէ ինչպէս եղած է որ այդ ինչուս գիտէ:

— Որովհետեւ ծագումս Հայ է, կը պատասխանէ:

— Մեղի պէս, յարցնէր. իսկոյն... և հարկաւ կ'երեւակայէր թէ ինչ շուտ փոխելիք մը խօսակցութեան եղանակն ու լեզուն:

Հարիւրապետ Ս. . . շեղօրէն կ'անգնած էր իր խալի համազգիստին մէջ, պարտէ ցոյլի մը շղատեան կը շարժէր մատներուն միջև, ունէր և բոլորապէս կ'երկարեց Միջուկային սպայի մը որ 20 տարեկն ի վեր Անդրիոյ կը ծառայէ. Միւրի պատմեց, յորդապետ, բարեկամ, ամբողջովին զինուորական աշխատանքն ու գործունէութեան կազմուած իր կեանքը. Ուրախութեան և իր խալիստի որովհետեւ իրեն պէս Հայու դաւակներ գտած էր իր դէմը, որոնք իր համազգիստին տարբեր համազգիստի մը տակ թէպէտ, բայց իրեն պէս կը հաւելին նոյն բարձր և վիհականութիւն հանրակի Միւրի, Մուսա Ռախը ըլլաներուն վրայ ուր հաստատուած են Աւստրալիացիներու, Գանատացիներու և Մուսուլմաններու վրանները, ան հրաւիրեց ու ստաւ մեղ իր համալու լրանին տակ Ներքև տուրք և երեք դաւաթ շուրջ, ու խօսակցեցանք այնպիսի ինչպէս եթէ ընդ միշտ բարեկամներ ըլլայինք:

Մեր ունեցած լուրերը կը փոխանալէնք. Հարիւրապետը շատ բան չէր տես, և երբ իրեն ծանուցեցին կողմասի մէջ Ռուսաց յառաջգնութիւնները մեր կամաւորներուն օժանդակութեամբ և վանի գրաւումը, իր աչքերը արցունքներով թրջեցան:

(*) Տիրաւ Թեհեան որմէ լուր չէիմ առած «Արեւ» մէջ հրատարակուած իր նամակին ի վեր, այս անգամ մեզի կը դրիկ առաջինը ապրում էինք. օտար մը՝ զորս «Պոլսոյ դուռներուն ապրել» քննադատի սիսդակն սակ կը դնէ. Աւելցնենք թէ երկսասարդ քաղաքի միւս մը առաջ օտար է արդէն Երուսաղիմ նաւային սպայի իր երկու երկուքը:

— Ի՞նչ անհաշուելի տանջանքներ կը կրէ հայ եղբարս զանազան ժողովուրդը... Երբ պիտի կրնանք Տարածանքը բանալ և թուրքերն ու ռուսներն իրարմէն զլիւնել ինչպէս զերազման ու արդար պատիժը որուն արժանի են...

Իրիկները կ'իջնէր Մեկնիցանքը իր վրանէն, և հարկեր պահանջող ուղիք միջին մեր նաւակը ընկերանայ մեղի:

— Եթէ ձեր նաւակը թաւալած է ինչ-ցիւն առիթ ունենալ հանդիպելու... Եւսու-ւսանալիս որ կը ընտելի ընտանիքը, իմ կողմէն համարեցեք գտնուելու և ըսէ՛ք թէ աղէկ են...

Խոստացանք և յուզմամբ իրարու ձեռք սեղմեցինք, և զայնք իւրարմէն չէրս իր շրջանակին մէջ մեր դերը կատարել շարունակելու...

Անկէ ի վեր յաճախ մտածեցի մեր այս հանդիպումին և այն կատարեալ զօրականին զոր այս պատերազմին դիմադրած մեր ճամբուն վրայ դրած էր «Կը հաւատա՞ք Հայաստանի անկախութեան, կը հարցնէր ինքի. « — Համոզուած եմ, հարկաւորապէս. Հայուն պէս աղէ մը, հակառակ ամէն ջարդերու, չի կրնար կորսուիլ. թող ամէն ոք իր պարտքը կատարէ, թող ամէն Հայ Դաշնակցիներուն Դատին ընծայարկէ, չպէս դուք, իր անհատական ու նիւթական ճիւղը, և այն ասան մտադրու և ապառնիլ յայտնական Գաղափարներուն որուն համար կը կռուինք՝ պիտի ըլլայ նաև Հայ աղբիւր յայտնակը... »

Տ. Թ.

ՈՐՆ Է ԳԵՐՄԱՆԱՅԻՆ

ՃԵՄԱՐԻՑ ՍԱՀՄԱՆԸ

Ի՞նչ են, էսպէս, Գերմանացիները, Կենտրոն հարցում, որուն պատերազմին սկիզբէն ի վեր, ամէն ոք կը ջանայ պատասխանել. բանաստեղծը, ճանաչողական դասերը իր մէջ ներշնչումով. դիտողական պատերազմին հետազոտութեամբ, պատմաբանը անցեալին բոլոր վաւերականութիւնը վկայութեան կոչելով. երբեք ծաղրանք, իր փրփրած աւելան չափազանցութիւններով. հրապարակաւ ընթացիկ ու դիւրագիտ բանասէներով. և ժողովուրդը, իր պարզիմտ տրամաբանութիւնով՝ որ կը կայանայ Գերմանացիները, իրենց արարքներէն դատելով, վայրէ գաղափարներու նմանցնելու մէջ... ամենին արդար լինի, իրենք, հակառակ իր կարծութեան:

«Օրը օրին», թէ և երբեք... օր ընդ մէջ, հոս ձեր գլուխը ստանող յոգեւածածաղիքն ալ, իր խելագարութեամբ բաւական չարչարած է կարենալ նպատակաւ համար կարծիքներն այս բարդ-փոփոխական կարեւոր հարցին լուծման կը խոստովանիմ, համարաւորէն, որ մինչև վերջերս դրացի ցիլ լուծումը մը չէի կրնայ զբոսնալ անոր, բայց... քանի մը օրէ ի վեր կը կարծիքս դառնա ըլլալ զայն, և ստանալ Կրեմլէնէն ծանօթ աղաղակը արձակելու, կ'ուզեմ, դարձաւ համարաւորէն, իմ գիւտս երթարկի ձեր բարձր նկատառութեան, ու գիտատուներն, վստահ թէ այդ մասին հայ ընթերցողներու չափ ձեռնարկ, և արդէն իսկ չափած գաղափարները չեմ կրնար գտնել ո՞ւր է աղբի մէջ... Ասոր ինչո՞ւն քիչ վերջը պիտի հասկնա՞ք:

Յայտնի է որ խնդրոյ ու վէճի առարկայ եղող մարդիկը, Գերմանացիք, իրենց իրենց սահմանը շատոնց գտած են ու հռչակած, ի լուր աշխարհի, Բոսալ թմբուկի մը գործողին խաղաղութիւն դադարեցնելու: Գերմանիայի, գերազանց, գերազանց աղբի է Գերման աղբը. իսկ ընդհանրապէս Տեւոնի «գերման» մըն է. Գերմանիան «ամէն բանէ գերիվերէ»... Եւս, եւս ու այս անվերջ գերազանցութիւնն է արդէն, ըստ իրենց, բուն պատճառը, ճշմարիտ արդարացումը ներկայ պատերազմին Անկախ իրենց վրայ պարտք կը դնէ տիրելու բոլոր միւս ցեղերուն, աշխարհի տէրը դառնալու: Գերազանց, գերիվեր աղբը պէտք է միւս ժողովուրդները իրեն գերի ընէ: Superiorité oblige:

Ես ալ, ուրիշներու հետ, կ'ընդունեմ որ այս մարդիկը գերազանցութիւն մը ունին եւրոպայի հակառակորդ կամ

չէրդը մարդիկուն վրայ: Ես ալ կ'ընդունեմ որ արժանի են տիրողութեան, պատճառներն մը որուն սկիզբը իրենց այնքան սիրելի գէր (sur, uber) մակերբը զետեղուած ըլլալ...

Բայց, ինքի համար, և վստահ եմ որ պիտի ձայնակցէք ձեր բոլոր ուժովը, Գերմանացիները ուրիշ բան չեն բայց եթէ գեր-թուրքեր, գեր-սալիկներ (Sur-Turcs)...

Մարդկութիւնը ընդհանրապէս, աւելանք իրարմէն տեղադրել մասնաւորապէս, և Հայերը գտնուելու, կը ձայնակցին, դարեւ ի վեր, տէրութիւն մը որուն բոլոր աշխարհակալութեան և անկից յափշտակութեան պատմութիւնը կը յիշեցնէ բոլորսականը. կը ձայնակցին ինչ ժողովուրդ մը որ անպէս անպաշտպան ընտելութիւնները հարստանալու և կեղեկելու մէջ, աղաքները, ծերերը, կ'ընեն խոշտանգելու, խողխողելու, բռնաբարելու, քաղաքներն ու գիւղերը թալլելու, սակրելու, հրդեհելու, ինչպէս նաև ստելու, կեղծելու և բռնապետութեան մէջ տիրանալու միջոցով մարդու հանդէպ հրապարակաւ մը, վարպետութիւն մը ստանալու որ ստիպանք էր, ըսել կ'ուզեմ նախնական ու կոշտ, և իր արդէն ունէր իր թերի կողմերը, իր անկատարութիւններն ու անբաւարարութիւնները:

Ընդունել, ընտելութեան բարբարոսութիւն մըն էր անկախ որ չունէր գիտական (!) խնամք մեթոդներու տիրականութիւնն և ամբողջութիւնը, որ չէր կրնայ հասնել փիլիսոփայական գիտութեան մը բարձրութեանը...

Գերմանները այժմ ուրիշ բան ըսած չունին իրենց եւրոպայի. դրացիներուն՝ բայց եթէ ինչ որ դարեւոր թուրքերը ըրին իրենց նպատակը զբոստանայ ժողովուրդներուն, եւ որովհետեւ Ասիայի Եւրոպայի, Եւրոպայի է որ մեծ տարբերութիւն մը դառնէր երկու դասի միջև: Գերման պատերազմական մեթոդներուն մէջ, բոլոր տարբերութիւնը որ կայ Արեւմտեան դիմադրական զաղաքակրթութեան և Արեւելեան... գիւղակրթութեան մէջ, եթէ կրնամ ըսել:

Ստուգել, Գերմանները այս պատերազմին մէջ յայտնուեցան իր բնական դիմադրականութեան, դիմադրական աստիճանին համար. կամ ուրիշ բաներով իր յուսկալ, որդեգրեալ ու ճշմարտեալ Տաճիկներ:

Չի կայ թրքական յատկութիւն (!) մը որ պարի Գերմանին. բոլոր ուժաւորութիւն, վարպետութիւն, ներդրութիւն, կեղծիք ու ստեղծ, լրտեսութեան ու դատաւարութեան հիւսնապիտ ունակութիւն, գիւղական սովորութիւն մը, որուն ամբողջութիւնն է վիզիլիտիւնը. լրտեսութիւն, կոպտութիւն, շնակաւորութիւն, մոլեռանդ ստեղծութիւն օտար ցեղերուն դէմ:

Իսկ ինչ որ ինքնայատուկ է Գերմանացիին, — մեթոդ, կաղամակը թեւն ունի, գիտական դարձադարձ, — կը կաղմէ ոչ թէ իր տարբերութիւնը թուրքին, այլ իր անվերջ դիմադրականութիւնը առ օրը, ինչ որ ճշմարիտ դիմադրականութիւնն է Գերմանիայի շարունակական զբաղմունքը:

Վերջերս, Ֆրանսական թերթի մը մէջ լինի մը կարդացի որ ինքի համար ալ վերջնականապէս կը վաւերացնէ կը կնքէ Գերմանին... Գերմանութիւնը իր խոնարհ եղանակը թուրքին հետ:

Ծանօթ է մեզի թէ թուրքը ո՞ր աստիճան անհասկանալի արարած մըն է: Ծանօթե՛ք համար իմաստաւոր իր ունեցած պաշտուածը յայտնի է. Գերմանիայի մոլորութեան շուրջ շատ երջանիկ պիտի ըլլային թուրքերն մէջ եթէ իրենց թուրք հայրենակիցներուն կողմանէ տեսնային այն... մարդասիրական խնամքները, հոգածութիւնն ու պաշտպանութիւնը զոր ընդհանրապէս բոլոր չար-ըրեսները կը վայելին այդ զաւայելի երկրին մէջ. Բարեկամութեան հարցը շատոնց լուծուած է այդ զաւայելի երկրին համար:

Վերջերս, Տարածանքի մէջ Դաշնակցիներուն կողմէ գրաւուած գիւղէ մը զրոյց Զրահայի թղթակցի մը, բաւական թաքցիլ խոնարհութեամբ մը, խնամք կ'ստանանք արձանագրելու պարզապէս թուրք մարդիկ մը, որ իր ունեցած ուժով, անհատական գիւղին բոլոր անոնք անպաշտպան կատարները զբաղաւորեցին իր խնամքին մէջ կամ չուրջ հաւա-

քած՝ կանոնաւորապէս կը կերակրէ եղբարսները: Բարեկամ, բարեգութ Տաճիկը, որ պատու մը հայ կամ միւս պիտի չհաւար անշուշտ եթէ աղէտէն վերապրողները զբոստանանք ըլլային, և որ ի հակին, իր մարդիկին ամենին սուր դանակը փոխ պիտի տար թուրք ջարդարաններուն, եթէ նախամեծար չի համարէր իր վարձ: ձեռքերովը զործածելը զայն, յոգեւտ և ի փառս նուիրական տաճիկութեան:

Վերադառնալով հիմա, եթէ կ'ուզէք, Գերմանացիներուն, և ըմբռնեցե՛ք սա պատմութիւնը, կ'աղաչեմ, ինչպէս ես ինքս ըրի:

Հոնոսի և վեյթֆալտի նախագահներուն «Անանոց պաշտպան ընկերութեան» նախագահը, Պ. Օթթօ Հաւթման, վերջերս հանդիսարար բողոք մը ըրկած է Պէյքիքի կայսերական զաղաքային կառավարիչ Պ. Ֆոն Սաւաթի, ընդդէմ այն տարրի ու բարբարոս վարձարեւելի զոր, արժանաւորաւ աղբիւրներէ, այսինքն զերման ակադեմիս ու ակադեմիկներ վիանայէ իր ստացած առեւելական համբաւը, Պէյքիքի ընդհանրական յոյս կուտան եղբար հանդէպ կենդանական աշխարհին. Այս արժանաւոր վիանայի մեծ մասամբ կը պատկանին Պէյքիքի դաւալ և... չէնցող բռնակրէ, և Պ. Ֆոն Հաւթման արդար արտաւարկեալ մը կը չնշտ սա պարագան՝ որ Պէյքիքի չեն Բաւաթի եղբար, մոլորակ գերման Բաւաթի գիւղակրթութեան, խոսակցելու ու չարչարելու խելի ծիւր, ծուր, եւս: Կող, եղ, խորհրդի փափուկ... հաւաղիկները մորթութեան իրենց եղանակը վերջին աստիճան բարբարոս է եղեր...

Պէյքիքի... Բաւաթի վստահապարկ Կառավարիչ լուրջ նկատողութեան տակ է այս զգա՞ծաւ բողոքը, և ամենակարգ հրահանգներ տուել է առ օր անկէ է, որպէս զի բոլորեալ Պէյքիքի մէջ, անհաւանական համար հաստատուի իրաց տանիք վիճակ մը, «մարդավայել» ըսելով մը, ինչ որ գերմանացիական լեզուով traitement de faveur կը կոչուի: Կենդանիները Պէյքիքիներ չեն եւր...

Նոյն թրքական մտայնութիւնը, ու կը համարձակուի ըսել, նոյն բարդակցանք չէ՞ որ կը յայտնուի այս պատմութեան մէջ:

Ամբողջ Պէյքիքան հուրի և սուրի մասնեցին գերման կանոնաւոր հրոսախուժները, և Գերմանիոյ մէջ ո՞չ մէկ ձայն բարձրացու գործուած խղճութեանց դէմ. (Իրաւ է թէ Մարկերու պաշտպան ընկերութեան չի կայ հոն, ոչ ալ ուրիշ աղբ, աւաղ...): Եւ Գերմանիան ինքզինքն ինքն ինքն ինքն «անպաշտպան» անհասկանալի կը խոշտանգէր իր եղբար գերմանացիական կոպտութեամբ, ահա՛ ցատուի և ըզրոյք աղաղակ մըն է կը բարձրանայ Պիլզնաթի երկրին, ի լուր աշխարհի նշանակելու համար պիլզնաթի անկաւածաւած բարբարոսութիւնը... (*)

Ու մի կարծէ՛ք որ ասիկա կեղծիք է, փարիսեցիկութիւն է, յայտնայեղ բարեկամ, մարդասէր (!) երեւալու խաբեքաշախիտ ճիւղ մըն է. չէ՛ք, ես խորապէս համոզուած եմ որ այս գեր-թուրքերը կատարեալապէս անկեղծ են իրենց... անասնաբանութեան մէջ, ինչո՞ւ:

Որովհետեւ այս մարդիկը անկաւած ինքզինքնին աւելի օտա, աւելի նման կ'ըզան անասնուններուն քան իրենց երկրանին նմաններուն, ըլլան անոնք Զրահայի, Պիլզնաթի, Ռուս կամ Անգլիացի:

Իրենց մեծ մարդուն՝ Կէթլի իմաստավորէն գիտական բանասէնով աւսոր կ'ըսին «Ընտրական ձգողութիւն» (affinités électives), կամ ևս խորապէս ինքն, հայեկա՛ր՝ նման զնման սիրէ...

Մ. Ս. Կիլիքեան

(*) Եղբար կարելի է իրենց ոյմ ու լիւրջ սնանակներէն կը հանեն կոր, սպասելով լաւագոյն օրերու: (Մ. Յ.)

ԱՐԵՒ ԵԳԻՍՏՈՒ ՄԻԱԿ ԴԱՅԱՅԵՐԸ Է՛ ՈՐ ՕՐԻ ՕՐԻՆ ԿՐ ԴՐԱՏԱՐԱԿԷ ՀԱՅ. ԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՐԸՐ:

ՈՂՁՈՅՆ ՀԵՐՈՍ ՎԱՐՊԵՏԻՍ

Պ. ՓԱՆՈՍ ԹԵՐԼԻՄԵԱՆԻՆ

«Գրիչի փոխան՝ զեմին ես փարել, «Վրձիկը զգա՛մ՝ սուր ես ձեռք առել...»

Համարոյ յաղթական ճակատիկ և ողջոյն կեանքի արեւելք, վարպետ Ռմացայ թէ վանի տպագրական կուռնիս ևս մասնակցել, իսկ այժմ է՛լ՝ Նիքայի ևս Օգոստինիան Մասնախուժութիւն անգամ ևս եղել Բայց իմանալու ինչ էր պէտք. չէր թէ միթէ թո յեղափոխական աստիճան օրերու անցեալը, և միթէ խաղիկ էր պէտք գիտնալու թէ ծննդավայրի հողին ու ջրին կարօտ, կարօտ վարպետին, Այգեստանին, վանայ ծովակին ու քարափայտերուն, ծառին ու ծաղիկին, պտերին, սուրբին ու կարմիր կարմիր լաւաներուն, կարօտ վասպուրականիկ արշալոյսներուն և վերջապէս հերոսին, երկինքին ինչպէս չոլին ու չունին, մշուշին ու մոտախոյզին, երբ այն օրն հրաժեշտը կուտայի Կ. Պոլսոյ դեղածխաղ ավազաններուն, կարօտ ունէր նաև հայրենիքի սպորտական փութիկներուն և յաղթականին:

Այն օրն շարտասուեցի ես երբ երթաւ քարովն ըսի քեզ՝ զի յայն ունէր չուտով քեզ դարձաւ տեսնելու. սակայն այսօր, վարպետ, երբ ազատագրուած վասպուրականիկ հրաժեշտը լուրջ կը առնէր իրենց կտուցին բերին թաւալակներն հաստագին. որով յաղթականիկ ու քեզմով ամբողջ հերոս հայրենակիցներու յաղթականիկ ողջունեցի, աչքերու մէջին ուրախութեան և ցնծութեան արշուճներն հոնցան, տրտմութեան և կոտորածի զաւարտութեան արշուճներն հոնցան, Եւրոպայի և Երեւանի հայ առիւծներուն անառիկ ապստամբանքը ջնջեցին քաղաքէն և երբ, նենգաւ միտ ու դաժան թախարհի ոտնակոխան, Սասունի ու Մուշի երկունքներուն մէջ ին, աւաղ, իսկ Սուլթաններու գոթութեան մայրաքաղաքին մէջ թուշմարը մեր բոլոր ականաւոր հայերն ու հայ դրծիկները ազատեց, բանտարկելով, չլթաւ, քեր ու քեր է: Եւսինքն, վարպետ, որ երբ հայրենիքի վանայ բերելի վրայէն դաւաճան թուշմարիտ արեւմտ նշանը վար առնելով խաչի դրօշակը կը պարզէր, էնտեղ, հեռուն, Ստամբուլի խաւարական գիտանքներն քան հայ անձնուէր կտրիներու մարդկային մարմինները տարի մը ամբողջ չարչարելէ և խոշտանգելէ յետոյ, արշալոյսին դուրս կը հանէին Սուլթան-Պէյլախի մահաատարու հրապարակին վրայ կախաւոր լուրջ անմիտ զոհաւորութեամբ Այո, այն պահին երբ ձեր ալ քոթիկը վրէժով լեցուած ձեր հատու սուրը թշնամուոյն կուրծէին, ու կապարէ կրակէ զընդակները աղամարդու պէս անոնց ճակատին կ'ուղղէր, համար թուշմար իր թախաւոր վարպետի ծրարներն էր որ ազատ համարձակ կը գործադրէր... Ամբողջ Հայաստան սուղի ու ողբի մէջ է: Սիւհուն ու շէնուն, Եփրատն ու Տիգրիսն ու Ալիսը՝ հայ ցեղին մոռնին է որ կ'արձագանգէր այսօր աւելի քան երբ իր կ'արձագանգէր սուրը աղբիւրին միթած ձայնով՝ Օգոստինիան, Օգոստինիան կ'աղաղակէ...

Սակայն, սիրելի վարպետ, այսօր երբ մէկ կողմէն հայրենիքի օգոստինիան աղաղակէ կը փութի ինչ ևս կը ըզրէր ևս կ'արձակէ, երբ ձեր ալ յաղթական կողմ արբելի կը խաղաղատուին ու կ'ընդունան մեր հողերը, զրծալաղութիւնը ունինք խոստովանելու: Թէ մեր եղբարական սուղի ու խաղաղութեան զգացմունքներն ու զոհողութեան եղբայրական աստեղութեան ու զոհողութեան զգացմունքն ալ կը խաղաղանք երբ զուգայեղ ձեր վասպուրականին սարերուն ու ծաղկերուն վրայ՝ հարուստ ու աղքատ, ծեր և պատանի, բոլոր խուճերն ու հասունները սերտօրէն միացան, կը բայրօրէն ձեռք ձեռքի տուած ու կուրծք կուրծքի, ապացուցիկ թէ Հայն էլ դի-

տէ ըմբռնել վարպետին վնէ հրամաւ յաղթող, մենք սաղիք դեռ չստացինք այդ պահանջը, դեռ մեր հարուստը կը փախչի ոչ թէ իր կեանքն այլ իր դրամին մի մասը գործէ, և մեր հայրենասէր խուճերը դեռ կը փախչին իրարմէն...:

Ո՛ւր էր, վարպետ, թէ այն ողբին որ ձեր բոլոր գաւերն ու զաւակները անխաղաղ միացուց ու մէկ մարմին, մէկ ձայն բուռ և դուք ալ ձեր հուժկու բաղաճներուն, ձեր անխաղթ կրօնքներուն, ձեր յաղթականիկ անաստեղին ապաւնած՝ գրո՛ս տուէր կրկնապարկի թշնամուոյն դէմ, ո՛ւր էր թէ, վարպետ, ձեր այդ ողբն և ձեր միաբանութեան այդ սրբազան կարգախօսը դային հընչելու հոս օտար հորիզոններու ու օտար աստեղերու տակ հաւաքուած տարաբեր հայրերիներու սիրտերուն խորն էլ, որպէս զի մոռանալին օս՝ այլապէս ու ջըլտաղաղ զգացումը զոր կը սնուցանին մէկմէկու հանգեալ Միջնդեռ հող, հայրենիքի իւրաքանչիւր մասնապիկ հողին վրայ՝ հայը կ'ոչնչանայ, միջնդեռ հեռուն հայրենիքի աւերակները կը մըլտան, դեռերն ու լճերը հայ մահուկներու, հայ մայրերու դիակներով կ'ալիքանան, միջնդեռ կախաղաններու սարսափելի շարանն է որ կ'ընկարծողի Ստամբուլին մինչև Կեսարիա, Մեքա-սիոյ հրապարակներէն մինչև Տիգրատ-կերտի հրապարակները և կարբին րաթաւաւորակէն մինչև Կիլիկիան մոխիրներու վրայ, միջնդեռ, վարպետ, հող կը կուռնի ու հոն կը մեռնի, հոս էլ, աւաղ, կը վիճին...

Երբ, վարպետ, և ու սորիկ ձայնը բարձրացու հոս էլ, աս ու համագործակցութեան ողին ներարկէ սա մեր հայրենասէր խելագար մարդկանց մէջ: Յոյց սուրբ այն ուղին ուրիշ ընթացքով ձեռնարկէր, Երբ և յայտնէ՛ թէ ինչպէ՛ս անառիկները ողբով կուռեցար ու կուռեցար, և ներկայ գոտեմարտին մէջ առաջին անգամը ըլլալով՝ հայ ապստամբութեան յաղթականիկ դրօշակը պարզեցի հայ հողին վրայ:

Այլ ասկայն, հակառակ այս տխուր և անբաղձալի երեւոյթներուն, ոչ չէ, վարպետ, վերջապէս պիտի հնչէ հոսիկը ինչ հայ վրէժիկ մարտագող չեփորը ու հայ տարագրին՝ ազգականը գոնեւորուն միացան՝ պիտի դաժն երկրով և խնդալով, պիտի դաժն և վրէժի սրբազան կը լաղով բորբոքուէ մենք էլ մեր պարտքը կատարելու. թո «Պալկապն» էլ պիտի գայ, ու եթէ անձամբ չսեղծէ թո հոսիկը ձեռնարկէ՛ պիտի հոն հեռուն իր հուսկ աղաղակը խոնէ՛ բոլոր անոնց աղաղակին՝ որոնք պատնէ՛ն վրայ կ'իյնան՝ աղատաբար անգործէր երողութիւն:

Ուրեմն յառաջ, հայ երիտասարդ պանդուխտ, և դուք յառաջ, հայ հարուստ, մէկ անգամ էլ տուէք, մին քո կեանքը, միւսը քո գրամը, ու այս վերջինը պիտի ըլլայ դուք հայ դոհաբերութեան սեղանին վրայ, զի մենք «Արշալոյսին ոտնաձայնը կը խնէ» Արեւելքի մոռնի ու մոռնալապատ հորիզոնին:

Իսկ դուք ալ, զաւր վարպետ, ապրիլ Յաղթականին յետոյ է. ապստամբ վասպուրականիկ միւրթութիւնն ու պայքարը, նահատակութիւնն ու աղատութիւնը թո ձարտար վրձինիկ խողիկովը պատկերազօր կը զաւրթիկ կատարներու վրայ. ու թող զոյգը սերտեցնէր տեսնէն ու զգան հայ մարտունակութիւն վնէ ու եղբարական դրուագները և հայ Պանթէօնին պատերը թող ծաղիկն ու թող վայրին թո հրապարակ հանձարին այդ հրատարակած արգիւններով:

Նիքայի 16 Օգոստ. 1915

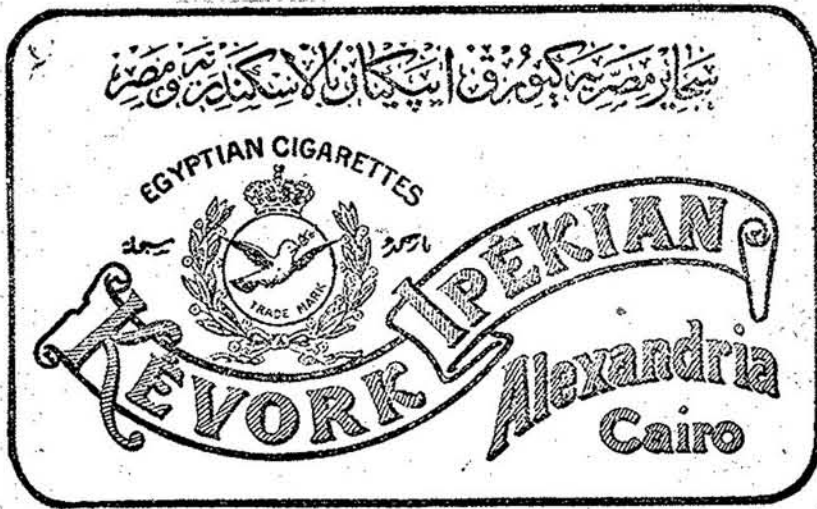
Հաղթական աղաղակը գործե՛ր. — Հայ Հոռութեան հայրական ժողովին կալուածներուն ձեռնարկներն յետաձգուած են: Պատերազմական Տեղապ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ Տպարան
Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
Imp. Economique, Alex.

ԳԻՈՐԳ ԻՓԻԿԵԱՆ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ԱՆԴՐԵԱՍ ՄԿՐԵԱՆ

ՆԵՐՍԻՍ-ՆԵՐՍԻՍԱՐԱՐ

Բիւ Սէստրիս, 1 (Յունաց Ալեքսանդրիայի քաղաքային տունը)

18 տարեկ է վեր Ալեքսանդրիայի հաստատուած եմ: Ներկի, զարդա- նկարի, նշանատախտակի [Թապէլա], իւզանկար պատկերներու և լուսանկարական ֆոներու վերաբերեալ կատարած աշխատութիւններու գոյն խոշորացած եմ Եւրոպայի յաճախորդներու: Գիներս՝ միշտ Աւրաքներէն սուղ, իսկ եւրոպացի արհեստակիցներէն աւան եմ:

ՀՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳՐԵՑ

Ս. ՍԱՊԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ամէն Հայու համար կենսական և առօրեական այս խնդրոյն մասին յոյժ շահեկան տեսութիւն մը:

ՓՆՏՈՒՆ ԱՂԵՔԱՆԴՐՈՒՄ ԶԱՅԱՆԵԱՆԻ ՔՈՂ:

Գին 5 դր. ողջ

ՏՕՔՐ ԶԱԶԱՐՈՍ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՍՏՄԱՐՈՅԻ

ՄՈՒՍԻԻ, ՇԱՐԱ ՊԵՆԵՆ
ՔիշէձՈՆ, ԹԻԻ 35-37

Հիւանդներ կ'ընդունին առաւ- ւտեան ժամը 8էն մինչև իրիկունս ժամը 7ը:

Ակումները կը մաքրէ ու կը քա- չէ առանց ցաւի: Ակումներու հա- մար ոսկիէ, քառուկէ կամ Ամերիկ- ական վերջին գիւտ եղող ուրիշ տե- սակ նիւթերէ քառուն կը շինէ ա- ռանց զսպանակի կամ քիմիքի վրայ բան մը գնելու:

Բոլոր գործերը մաքուր եւ խզի մաքուր կը կատարուին:

Մարդ կեանքին մէջ անդամ մը ծախսելով կ'ազատի ակումներու անտանելի ցաւերէն եւ հանգիստ կ'ապրի:

Գիները խիստ չափաւոր են: Մաս- նաւոր ակումի դեղեր ալ կը գրը- ուին:

ԲԱՍՏԵԼ ՆԱԼԹԵՐ (PASTILLES)

Գործիչն ունի արուստի արտադրութիւն, զորմէ՝ կը տառապի թէ անքունութենէ, հարկուէն ունի թէ յօգալու:

Գործածէ եւ պիտի օգտուի անկայան: Գործածէ 34 տեսակ հիւանդու- թիւններու, որոնք մանրամասնուած են յայտադրին մէջ, որ կը գտնուի իւ- րաքանչիւր առօրեայ հետ:

Գիներն են շատ ամաճ Ե. Զ. Տիւրիկը (որ կը պարունակէ 67 հատ) 40 Տուրիկը (որ կը պարունակէ 3 տիւրիկ) 20

Թղթատարով առաքման համար պէտք է միասին դրել շաւու երկու դր:

Ամերիկեան այս դեղատիպի պատ- րաստուած է յայտնի բոյսերու եւ ար- մատներու հիւթէն եւ օգտակարութիւնը հաստատուած է բժշկական կաճառներէ:

Անձնապէս փորձելէ եւ օգտուելէ վերջ միայն ստանձնած է Եղիպտոսի բնագիտութիւնը ԳԱՐԱՎԱՆԵԱՆ ԹՈՎԱՐԱՆ, որուն կարելի է գիտնալ, փոքր թէ մեծաքանակի համար, անձամբ կամ քարդ փոստով հետեւեալ հասցէին:

82, Rue Guinet Charkas (Boulac)
c/o Ecole Arménienne
B. P. 1079 Le Caire (Egypte)

ՇԹԱՅՆԻ

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Stein's Oriental Stores Limited

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԱԳՈՒՍՆԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՓՈԲՐԻԿ ԱՂԶԿԱՆՑ
ՇՐՋԱԶԳԵՆՏՆԵՐ, ՊԼՈՒՋՆԵՐ
ԵՒ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ

Գլխարկներու, գլխանոցներու, շապիկներու, հոսեղէններու, ձեռնացներու, կաշեայ առարկաներու, կօշիկներու, հերմակեղէններու, համաբոլոր- քեանց պիտոյներու եւ ածելիներու առաւ մթերք:

Գիները յոյժ չափաւոր եւ անկրկնելի:

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԾԽԱԽՈՏԻ
Եւ Եգիպտական սիկարէթներու

ԿԱՍՏԱՐԱԿԱՆ ԵՂԱՐԲ

ԶԱԿԱԶԻԿ-ԱՂԵՔԱՆԴՐՈՒՄ

Համալսարան են իր Ապրիլիկա (Ասոյ) Ծխախոսներ եւ Սիկարէթներ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻԱԿ ԱՌԱՋԱՐՈՒՆ

ՊՆԱՅՈՂԱԿԱՆ

Շառա Ապրիլիկա

Սեփականատէ՛ր Մ. ՏԱՆ

Կ'ստանանք ամէն տեսակի սի-

գարներու պատրաստութիւնը, Գիւր, Հաշուեցողացի, Նաւակազմի, Այցե-

տուն եւլն, չափաւոր գիներով:

Յանձնարարութիւնը կը կատարուի խը- նամով:

ՕՐԵԼ ԱՅՈՒՆ

Շառա Մոհամէտ Ալի, թիւ 12

(Օրօգի-Պալի վրայի շէնքը, Ա. յարկը)

Սեփականատէ՛ր ՌՈՒԲԷՆ ՊԶՏԻԿԱՆ

Պատիւ ունինք ծանուցանելու յար- գոյ հասարակութեան թէ 15 Մայիսէն սկսեալ մեր Սիւրբ-Յիսիակ գտնուող ծա- նօթ ԱՏԱՆԱ պանդոկը փոխադրած ենք վերը նշանակեալ հասցէին:

Ներկայ պանդոկիս չէնք, իր կեդ- րոնական դիրքով եւ ընծայած առողջա- պահիկ ամէն առաւելութիւններով, ինչ- պէս կ'ընկարկան յոյս, տաք եւ պաղ ջուրի բաղնիք եւլն, սահմանուած է ա- մէնազգուարաններն իսկ գոհացնելու:

Գիները խիստ չափաւոր, Ե. Զ. 6 եւ 8:

Ամսական վարձակալելու դիւրամա-

յիլի պայմաններ:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՋԱՄԵԱՆ

ՔԱՐԻԻԳԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵԾԱԲԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈԲՐԱՔԱՆԱԿ

Ազեմանդիս, Սիսի Միթոն-Ալի փողոցի 40 (Արքայի միջոցով դէմը)

Թէլէֆոն թիւ 33-45

Այս վաճառատունը կը հայթայթէ թէ Աղեքանդրիոյ եւ թէ Ռամլէի մէջ ՄԱՆՔԱՇԷՅԻ հարազատ առաւելան եւ ամերիկեան բեթթը, չափաւոր գիներով Ապրանքները օրը օրին կը յանձ- նուին ամենայն կանոնաւորութեամբ:

ԳԻՄԵՏԷՔ ԵՒ ԴՈՂ ՊԻՏԻ ՄԵԱԲ:

ՊԱՆԵ ՑՕՐԵԱՆ
Banque d'Orient

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Իրանալուիս՝ ամբողջապէս վճարուած
Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնացեալի ԱՐԷՆԻ

Մասնաճիւղեր՝ Աղեքանդրիա, Գա- հերէ, Սեւանի-Իզմիր, Գորմալու, Եւր- Սիւրի, Մանասթ, Զակաղիկ, Փոլս-Գործ- կամա, Մադրիս

5 տարեկ եւ ամէն իճ. Նոյնպէս խնայողութիւնը քաջալե- րելու համար հաստատու է Փոքր Խնայող- րութեան յատուկ հիւր մը որ կ'ընդունի Ե. Զ. 20էն Ե. Զ. 25,000 տարեկան հա- րկերին 1 տոկոսով:

Պ. Ն. ՕՏԱՊԱՏԵԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հաստատու 1902

Գահիրէ, Արքիէ Կէսիսի

Կը վաճառուին ամէն տեսակ կերպասեղէն, բրդեղէն, բամպակե- ղէն, սպաճոյ, պաթիս, գէլի, մասաթուլ եւ մանաւանդ դերմակ- ներու պիտոյներ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ:

Ներածուածը ուղղակի եւրոպա- յէն Ապրանքներու տոկոսներով եւ Կիններու չափաւորութեան մա- սին արգէն իսկ համալս ստացած այս վաճառատունը կ'արժէ անկամ զը այցելել:

առիթմն օգտուեցէք

ՎԱՃԱՆ ԹԵՔԷԱՆ

ՀՐԱՇԱԼԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՔՐԹՈՒՆԱԾՆԵՐ

Հրատարակուած 1914ին, Կ. Պոլսոյ մէջ: Գին 10 դր. - Գինը, սակաւաթիւ օրինակ- ներու համար, ԱՐՆԻ խմբագրատունը:

ՍԱԿԱՐԱՆ

1. Սեպտեմբեր 1915

ԲԱՄՊԱԿ	Բացում	Փակում
Նոյ.	15 3/4	15 13/32
Յուլիս	16 1/32	15 23/32
Մարտ	16 3/16	16 1/32

ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՈՒՆՏ
Օգոստոս — —
Նոյ.-Յուլի. 85 85

ԱՐՃԵԹՈՒԹՅՈՒՆ
Գրեթի Յոնիսի 1886 Ֆր. 292.—

» » 1903 » 234.—

» » 1911 » 244.—

Բուսիլի Երկաթուղի » 129.—

Բանամա » 87.—

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՐԱ

Banco di Roma

Հաստատու 1880ին

Դրամագլուխ, 200,000,000 ֆրանք ամբողջապէս վճարուալ

ԸՆԴՀ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ — ՀՈՒՄ

Կեդրոնալայրի. — Բարիլդ, Յէնովա, Նաբլի, Թուրին, Ֆիորենցա, Աղեքան- գրիս, Կ. Պոլս, Պարիզ, Գահիրէ, Մալթա, Աթին, Տրիպոլիս

ՄԱՆԱՅԻՂՔ

Ապա Ապաւնո Լազիպէ Արեցո Ալեքսանո Պէտրոպոլ Պրայիսանո Մանիլ Գաթինի Գանէյ Գանիլ Լուսի Գորնի Թալուիս Էրնա	Ճարա Սապ Ճէրմո Ճոսանո Ճրասարթի Ճրասիսե Լուրա Մոնոպոլ Մոնոպոլ Մոնոպոլ Մոնոպոլ Մոնոպոլ Մոնոպոլ	Քիւրթոյ Սիւնա Սուպիար Թարալիսե Թիւրք Թորթ Անունիսիս Վէլլի Վիարէնի Վիարէնի
---	---	---

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՐԱ կ'ընդունի ամէն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններով, այսինքն արծի- քըրթիւր, վրայ ալանս, եւրոպայի եւ եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն իրա փոխգիր, չէր եւ չէրքը ար քրէտի, մեղադրա վճարումներ, եգիպտոսի եւ եւրոպայի վրայ պարտաւորութիւններու գանձում, Կորստներու եւ վիճակահանութեան շանուած պարգեւներու գանձում, եւրոպայի եւ եգիպտոսի մէջ պարտաւորութիւններու գործողութիւն, Արժեթիւրութիւն, Ապրանքներու պահպանութիւն, Ապրանքներու պահպանութիւն եւ ավանսի գործողութիւն:

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՐԱ կ'ընդունի զրամական աւանդներ, ուզուած ատեն կամ որչա օգտակարութիւն:

ՊԱՆԹՈ ՏԻ ՌՕՐԱ օտարականներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մոնթեթրափի համարաւոր ջերմութիւններ, ուր ամէն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններ կ'ընծայուին յաճախորդ- ներուն:

ԵՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՏՏՈՒԿ

Մանաւանդ Աղեքանդրիոյ — 9 Յոնիսի փողոց